

Владика Ярослав (ПРИРІЗ), Єпископ Самбірсько-Дрогобицький

«Я боровся доброю борнею, скінчив біг - віру зберіг. Тепер же приготований мені вінок справедливости, що його дасть мені того дня Господь, справедливий Суддя» (II Тим 4,7-8). Цими словами апостола народів, якими він підсумував працю свого життя на землі, висловивши свою тверду надію на вічну нагороду в небі, можна узагальнити життя й працю Слуги Божого Митрополита Андрея (Шептицького). Він був не тільки людиною виняткових якостей, але й надзвичайних чеснот, тому 28 січня 1955 р. Б. Кир Іван (Бучко, †1974) розпочав беатифікаційний процес Слуги Божого Андрея.

Вступаючи у Рік пам'яті митрополита Андрея (Шептицького), який за задумом Глави і Синоду Єпископів УГКЦ розпочався 1 листопада 2014 р.Б., коли ми споминаємо 70 років з дня переставлення великого Митрополита, і завершиться в 2015 р.Б., коли ми святкуватимемо 150-ліття від дня його народження, в його особі маємо добрий матеріал для роздумів та гарний взірець для наслідування не тільки в цей рік, але на всі часи.

Митрополит Андрей був ієрархом, що мав найбільший вплив на католицькому Сході впродовж першої половини ХХ століття, бо його діяльність та наміри виходили далеко поза межі Галицької Митрополії на Заході України. Митрополит дбав про українських емігрантів, зокрема на американському континенті, і старався про те, щоб вони отримали належну душпастирську опіку. Саме йому маємо завдячувати, що УГКЦ сьогодні є не тільки українською, але глобальною Церквою, яка присутня в цілому світі – в Західній Європі, Північній і Південній Америці, Росії, Казахстані, Австралії...

Нелегко охарактеризувати таку велику особистість, висвітлити всі грані її діяльності. Богослов'я, освіта, душпастирство, відродження монашества, подвижницька праця задля єдності Церкви, оновлення літургійно-обрядового життя, меценатство і добродійна діяльність у суспільстві – все це далеко неповний перелік сфер зацікавлень Великого Митрополита. З численних Пастирських Послань, Звернень, листів митрополита вимальовується образ душпастиря, богослова, вченого, державного мужа, економіста, патріота... Святіший Отець Пій XII (1876 – 1958) писав, що Митрополит Андрей «працюючи невтомно протягом сорока п'яти років у різних напрямках не лише задля духовних потреб, дбав про довірену йому паству. За час свого перебування на престолі він заснував Богословське Товариство для дослідження історії і розвитку релігійної науки серед духовенства; у Львові заснував Богословську Академію, де найталановитіша українська молодь могла присвятити себе вивченню філософії, богослов'я та інших наук за методикою світових університетів; видання книг, преси, публікації газет і журналів досягли практично європейського рівня. До того ж релігійне мистецтво спиралося на прадавні традиції і геніїв нації; музеї та інші мистецькі заклади посідали відомі шедеври минулого. Врешті, були створені й діяли численні фонди матеріальної підтримки для біднішого населення». Дослідники життя і творчості митрополита констатують, що він був одночасно «справжнім провідником Церкви та смиренним пастирем повіреного стада; тихим монахом у містичному спогляданні та палким реформатором; надхненним дослідником з пророчим видінням майбутнього та терпеливим учителем-виховником; щедрим меценатом культури та дбайливим опікуном німеччин-хворих, вдів і сиріт; провідником та аскетом».

Водночас не можна забувати, що особа Кир Андрея – це не просто механічна сума поодиноких сторін його життя чи діяльності. Усе його життя зводилося до однієї глибокої основи – духовності. Вона була не лише однією з багатьох граней його особи, але тим визначальним чинником, який зумовлював усе інше. Впродовж цілого архипастирського служіння митрополит Андрей керувався у своїй праці насамперед навчанням і прикладом Христа. З глибини його душі народилися слова: «Ціль моєї праці – зібрати Вас усіх під стяг Христа. Наука Христа, якою я перейнятий... більше з власного переконання, а не з уряду – це мій прапор і мій дороговказ. Хай умру днес і у вічності не знайду щастя, коли б лишень Ви, мої браття, були спасенні».

Свою духовність митрополит черпав з молитви, яка була його улюбленим заняттям. У своїй праці "Божа Мудрість" він наводить вислів св. Петра з Алькантари: "У молитві душа очищується з гріха, кормиться любов'ю, скріплюється у вірі, утверджується в надії; розквітає дух, розширюється нутро душі, очищується серце, являється правда, поконується спокуса, зникає смуток, відновлюються змисли, сили знеможені підносяться; холодність устає, ржа прикостей никне. З молитви виходять, як живі іскорки, бажання неба, які видає душа, запалена огнем Божої любові. Велике достоїнство молитви, безмірні її привілеї: молитві отвираються небеса". Безумовно, ці слова були лейтмотивом життя і діяльності Митрополита Андрея.

Однією з особливих заслуг митрополита в першій половині ХХ століття було відродження східного монашества УГКЦ та заснування східних віток західних Чинів та Згромаджень. Відновлюючи давнє чернецтво і закладаючи нове, Митрополит мав намір оновити УГКЦ в цілому та зробити наголос на її особливій історичній місії - єднання між Сходом і Заходом. Тому його сміливо можна назвати предтечею екуменічного руху, який набув поширення в Католицькій Церкві лише після II Ватиканського Собору (1962-1965).

Християнська духовність, хоч і є речами внутрішніми, виявляються також і назовні – у ставленні до ближнього. Тому життя митрополита Андрея з молитви і богослужіння виливалось у діяльність, торкаючись дуже різних сфер. Це добре виражають наступні його слова: «Молитвослов треба духом співати, (...) під слова молитви підсувати всі потреби своєї душі та своєї родини, і громади, і села, і цілого народу, і цілої Церкви, згадувати про недужих, убогих, безробітних та тих, що терплять, тих, що живуть у грісі, про тих, що сповідаються, про тих, що слухають його проповіді. Хто про ті всі такі безконечно важні справи не пам'ятає в часі Молитвослова, коли ж про них буде пам'ятати?». В іншому своєму посланні митрополит Андрей так описує, куди звернений його погляд: «...бачу тисячки дітей, яким треба дати науку й виховання християнське; тисячки сиріт без батька і нені, яким треба заступити рідню; бачу тих бідних, що, попавши у тяжкі гріхи, втратили Божу ласку: їм треба допомогти піднятися, треба молитвами випросити їм ласки в Бога, щоб навернулися; бачу церкви, які треба би поставити, парохії та школи, які належало би встановити; бачу й заблуканих, яких треба би привернути до Христового стада, поваджених, яких добре було би поєднати; бачу тих, що сумують і плачуть, - їм би треба би розради, - голодних - їм треба нагодувати; бачу родини християнські, що треба освятити; а передусім тим виджу покликаних до священства та й бачу, як їм треба свято виховувати в семінарах і малім, і великім, і молодіж усю виджу, якій треба запевнити католицьке виховання».

З цих слів можемо зрозуміти, що духовність митрополита Андрея (Шептицького) не абстрактна, а, якщо так можна висловитись, дуже «соціальна». Охоплюючи такі різні сфери людського життя і діяльності, митрополит аж ніяк не зраджує харизмі свого архиєрейського служіння. Навпаки, він наголошує: «Такої мови Ви певно не сподівалися від мене. Бо чиж я лікар, чи хлібороб, чи політик, щоб говорити про здоров'я, добробут, чи просвіту? Ні! Я справді не лікар, ні хлібороб, ані не політик! Я – ваш Батько». З огляду на величезне значення діяльності митрополита Андрея (Шептицького) український народ вважає його своїм великим Учителем та Добродієм, а також молиться за його якнайшвидшу прославу серед святих.

На закінчення варто навести слова Блаженнішого Любомира, які, хоч і промовлені з

нагоди 65 річниці смерті Великого Митрополита, проте не втрачають своєї актуальності сьогодні: «Слуга Божий Андрей промовляє до нас і в нинішні непрості часи. Нас приваблюватимуть нові геополітичні союзи і жахатимуть старі форми рабства, спокушатимуть блага сучасного світу й насторожуватимуть рецидиви давніх утопій. Але хай дух наш вознесеться понад цими буремними хвилями, щоб ми, як і наш великий Митрополит, незмінно бачили гавань Христового спасіння».

Владика Ярослав (ПРИРІЗ) Вінок святості Митрополита Андрея (Шептицького)//СЛОВО
№ 4 (60) 2015, с.2-5